

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Środki wykraczające poza PKB na rzecz udanej odbudowy gospodarczej oraz zrównoważonej i odpornej gospodarki europejskiej”**(opinia z inicjatywy własnej)**

(2022/C 152/02)

Sprawozdawca: **Petru Sorin DANDEA**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	25.3.2021
Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	23.11.2021
Data przyjęcia na sesji plenarnej	8.12.2021
Sesja plenarna nr	565
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	209/2/7

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uważa, że nieuniknione jest przejście od systemu gospodarczego, w którym główną siłą napędową był wzrost, do modelu bazującego na zrównoważonym rozwoju. Biorąc pod uwagę wielką złożoność tej transformacji i ogromne wyzwania, jakie się z nią wiążą, propozycje nowych wskaźników zawarte w niniejszej opinii stanowią jedynie przykład możliwego podejścia do instrumentów pomiaru w dziedzinie społecznej, gospodarczej i środowiskowej.

1.2. EKES proponuje, by opracować zestaw wskaźników mających na celu lepsze informowanie decydentów politycznych, którzy dzięki temu będą mogli promować politykę rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym. Przykładowo dane na temat ilości materiałów pochodzących z zasobów naturalnych zawartej w wyrobach konsumpcyjnych trwałego użytku, połączone z danymi dotyczącymi średniego okresu wykorzystania tych wyrobów i z potencjalnym wskaźnikiem odzysku wspomnianych materiałów, mogą stanowić istotne informacje, które umożliwią decydentom podejmowanie świadomych decyzji o tym, czy należy zainwestować w sektor recyklingu.

1.3. Komitet uważa, że sensownie byłoby opracować zwięzłą tablicę wyników w zakresie wskaźników wychodzących poza PKB, którą można by następnie włączyć do tablicy wyników dotyczącej Europejskiego Zielonego Ładu. Do stworzenia tej tablicy można by wykorzystać koncepcję ekonomii obwarzanka dla UE do roku 2030 (ang. *EU Doughnut by 2030*), opracowaną przez niemiecki instytut ZOE. Tablica mogłaby mieć zastosowanie w procesie europejskiego zarządzania, pomagając w ocenie dokonanych postępów i w określaniu działań niezbędnych do osiągnięcia celów europejskiego semestru. Komitet sądzi, że proces europejskiego zarządzania powinien oprzeć się na nowej perspektywie, zorientowanej na dobrostan obywateli.

1.4. EKES uważa, że państwa członkowskie powinny priorytetowo korzystać z niektórych wskaźników zaproponowanych przez ONZ, w zależności od swoich uwarunkowań krajowych, i zachęca je do korzystania z propozycji zawartych w sprawozdaniach Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dotyczących poprawy pomiaru dobrostanu i dobrobytu.

1.5. EKES podziela pogląd wyrażony przez europejskich partnerów społecznych podczas szczytu w Porto, zgodnie z którym proponowanych 14 wskaźników jest odpowiednich do stworzenia tablicy wyników uzupełniającej PKB, która może być wykorzystywana do opracowywania strategii politycznych wspierających model zrównoważonego wzrostu.

1.6. Inwestycje w spójność społeczną, zrównoważony rozwój, kapitał ludzki i społeczny oraz jakość życia będą miały zasadnicze znaczenie dla tworzenia możliwości dla nowoczesnych przedsiębiorstw oraz stymulowania zatrudnienia, dobrobytu i zrównoważonego wzrostu w przyszłości. W związku z tym EKES uważa, że wskaźniki wykraczające poza PKB powinny nie tylko stać się instrumentami umożliwiającymi monitorowanie i pomiar ewolucji różnych dziedzin polityki, lecz także dostarczać informacji na temat rozwoju tych polityk, poprawiać komunikację na ten temat i sprzyjać ustalaniu celów.

1.7. Komisja Europejska przedstawiła niedawno komunikat⁽¹⁾ mający na celu ukierunkowanie finansowania na zrównoważoną działalność. EKES popiera tę inicjatywę Komisji i uważa za konieczne opracowanie zestawu wskaźników, które z jednej strony umożliwią monitorowanie procesu zazieleniania finansowania, z drugiej zaś wskazanie stopnia zazielenienia sektorów gospodarki. Zatem zapewniłyby one decydentom politycznym lepsze wytyczne odnośnie do planowania zachęt publicznych do prowadzenia zrównoważonej działalności. Mogą również stanowić ważne narzędzie monitorowania dla rządów państw członkowskich. Tego rodzaju monitorowanie jest konieczne ze względu na potrzebę kontrolowania tempa, w jakim ukierunkowuje się inwestycje na zrównoważone sektory. W istocie zbyt wolne tempo inwestycji stwarza ryzyko wyczerpania dostępnych zasobów, zanim jeszcze pojawią się rozwiązania alternatywne. Taka sytuacja doprowadziłaby do gwałtownego wzrostu cen, co miałyby dramatyczne skutki dla systemu gospodarczego. Z drugiej strony, jeśli zainwestujemy zbyt szybko, ryzykujemy tym, że wiele sektorów zostanie pozbawionych inwestycji, a tym samym spowolnieniu ulegnie działalność gospodarcza generująca zasoby niezbędne do inwestowania.

1.8. EKES uważa, że konieczne jest również dokonanie przeglądu istniejących wskaźników dotyczących przeciwdziałania zmianie klimatu, by móc lepiej monitorować dokonany postęp. Niektóre z nich nie w pełni odzwierciedlają negatywny wpływ pewnych rodzajów działalności gospodarczej na środowisko. Inne z kolei należałoby dostosować, aby lepiej uwzględnić cele Unii Europejskiej.

1.9. Cyfryzacja i zazielenianie systemu gospodarczego wymagają przeprowadzenia znacznych zmian w różnych sektorach. Aby zmiany te były dokonywane przy jak najniższych kosztach społecznych, należy wprowadzić politykę ochrony siły roboczej, by zapewnić w średnio- i długoterminowej perspektywie sprawiedliwy podział potrzebnej pracy wśród aktywnej zawodowo ludności. Ponadto EKES uważa, zgodnie z propozycją europejskich partnerów społecznych, że konieczne jest opracowanie zestawu wskaźników dotyczących rokowań zbiorowych, które chroniłyby pracowników w ujęciu ogólnym, ale mogłyby również zapewnić i promować w programach kształcenia zawodowego niezbędne środki gwarantujące mobilność pracowników, co jest konieczne w kontekście wyzwań związanych z transformacją gospodarki. Podobnie można by zapewnić sprawiedliwy podział pracy dostępnej w całej gospodarce dzięki wykorzystaniu inteligentnych programów organizacji czasu pracy, które mogą być negocjowane przez partnerów społecznych.

1.10. Znacząca transformacja systemu gospodarczego będzie możliwa jedynie przy wsparciu całego społeczeństwa. EKES uważa, że konieczne jest przeprowadzenie nowych badań, w rodzaju Eurobarometru, by móc monitorować sposób postrzegania przez społeczeństwo zmian modelu gospodarczego.

1.11. Państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny również wspierać opracowywanie inicjatyw służących lepszemu mierzeniu dobrostanu i analizie wpływu działalności gospodarczej na środowisko (np. takich jak inicjatywa podjęta przez niemiecki instytut badawczy ZOE, który opracował system wskaźników znany jako ekonomia obwarzanka).

2. Wprowadzenie

2.1. Produkt krajowy brutto (PKB) pozostaje głównym wskaźnikiem makroekonomicznym wykorzystywanym na poziomie globalnym do kwantyfikacji działalności gospodarczej. Jednakże zgodnie z powszechnie podzielanym poglądem, nie odzwierciedla on ani rzeczywistego poziomu dobrostanu i rozwoju społecznego, ani negatywnego wpływu niektórych rodzajów działalności gospodarczej na środowisko.

2.2. W związku z tym w latach 90. XX wieku zyskały na znaczeniu dyskusje na temat „wyjścia poza PKB”, a sami autorzy koncepcji PKB byli świadomi jej ograniczeń. W związku z tym pojawiła się potrzeba dysponowania innymi wskaźnikami zdolnymi sprostać globalnym wyzwaniom XXI wieku takim jak zmiana klimatu, ubóstwo, wyczerpywanie się zasobów, zdrowie i jakość życia. Ważnym krokiem w kierunku znalezienia wskaźników, które są najodpowiedniejsze do pomiaru postępów i które można najlepiej włączyć do procesu decyzyjnego i uwzględnić w debacie publicznej, była konferencja wysokiego szczebla na temat „Wyjść poza PKB”⁽²⁾, zorganizowana w 2007 r. przez Komisję Europejską, Parlament Europejski, Klub Rzymski, OECD i WWF. Następnie Komisja ds. Mierzenia Wyników Gospodarczych i Postępu Społecznego⁽³⁾, której przewodniczyli Joseph E. Stiglitz, Amartya Sen i Jean-Paul Fitoussi, podkreśliła w swym sprawozdaniu końcowym inne ograniczenia PKB (wątpliwości co do sposobów pomiaru wydajności i fakt nieuwzględnienia kapitału ludzkiego).

(1) COM(2021) 188 final – „Unijna systematyka dotycząca zrównoważonego rozwoju, sprawozdawczość przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz obowiązki powiernicze: ukierunkowanie finansowania na Europejski Zielony Ład” (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 72).

(2) Notatki zawierające streszczenie konferencji „Wyjść poza PKB” – https://ec.europa.eu/environment/beyond_gdp/proceedings/bgdp_proceedings_summary_notes.pdf (w j. angielskim).

(3) Sprawozdanie Komisji ds. Mierzenia Wyników Gospodarczych i Postępu Społecznego – <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/8131721/8131772/Stiglitz-Sen-Fitoussi-Commission-report.pdf>.

2.3. W ostatnich latach decydenci europejscy zajęli się nowymi priorytetami, takimi jak transformacja cyfrowa i ekologiczna, by wymienić tylko dwa z nich. Ponadto w wielu obszarach polityki kładzie się coraz większy nacisk na kwestie społeczne. Co więcej, chociaż pandemia COVID-19 niewątpliwie będzie miała równie głęboki, co negatywny wpływ na gospodarkę europejską, nie należy zapominać, że nadal mamy do czynienia także z innymi wyzwaniami takimi jak zmiana klimatu, wzrost nierówności i niski wzrost wydajności. Inwestycje w spójność społeczną, zrównoważony rozwój, kapitał ludzki i społeczny oraz jakość życia będą miały zasadnicze znaczenie dla tworzenia możliwości dla nowoczesnych przedsiębiorstw oraz stymulowania zatrudnienia, dobrobytu i zrównoważonego wzrostu w przyszłości. W związku z tym wskaźniki wykraczające poza PKB powinny nie tylko stać się instrumentami umożliwiającymi monitorowanie i pomiar ewolucji różnych dziedzin polityki, lecz także dostarczać informacji na temat rozwoju tych polityk, poprawiać komunikację na ten temat i sprzyjać ustalaniu celów.

2.4. Dzięki niniejszej opinii z inicjatywy własnej EKES pragnie wnieść cenny wkład w określenie, jakie wskaźniki dobrostanu i rozwoju należy uznać za uzupełnienie klasycznych wskaźników związanych z gospodarką. W opinii podkreśla się również wszelkie braki w zakresie danych i omawia sposoby lepszego włączenia tego rodzaju wskaźników do procesu kształtowania polityki na szczeblu europejskim i krajowym, aby UE mogła wyjść z obecnego kryzysu silniejsza, a tym samym by była bardziej odporna na przyszłe wstrząsy.

2.5. Z pewnością bardziej niż kiedykolwiek odczuwamy dziś pilną potrzebę sporządzenia wskaźników umożliwiających tworzenie i wdrażanie polityk mających na celu opracowanie globalnego modelu zrównoważonej gospodarki, zdolnego zapewnić dobrobyt wszystkim mieszkańcom naszej planety. Obecny model gospodarczy, oparty na stałym wzroście postrzeganym jako główny czynnik stabilności systemu, nie może być już dłużej wspierany przez planetę o ograniczonych zasobach.

2.6. W czerwcu Komisja Europejska opublikowała dokument otwierający debatę⁽⁴⁾, w którym podkreśliła potrzebę opracowania wskaźników uzupełniających PKB, aby lepiej monitorować transformację w społeczeństwie i gospodarce poprzez wdrażanie polityk promujących Europejski Zielony Ład. W dokumencie tym przedstawiono również wysiłki podjęte w ostatnich latach przez niektóre państwa członkowskie w celu wypracowania uzupełniających narzędzi monitorowania dobrobytu i wpływu działalności gospodarczej na środowisko.

2.7. Na szczeblu globalnym istnieje szereg inicjatyw mających na celu stworzenie wskaźników, które z jednej strony dają decydentom możliwość opracowania i wdrożenia polityki promującej zrównoważony rozwój, a z drugiej – zapewniają lepsze informacje na temat procesu przekształcania modelu gospodarczego. Wśród tych inicjatyw na uwagę zasługuje m.in. ekonomia obwarzanka dla UE do roku 2030 (ang. *EU Doughnut by 2030*)⁽⁵⁾, w ramach której opracowano nową koncepcję przedstawiania politycznego podsumowania istniejących tablic wskaźników i wybranych 30 wskaźników, w celu sprzyjania większej efektywności kształtowania polityki oraz lepszemu zrozumieniu przez ogół społeczeństwa wymagań związanych z transformacją systemu gospodarczego.

3. Uwagi ogólne i szczegółowe

3.1. Debata na temat wyjścia poza PKB spotkała się z żywym odzewem instytucji, badaczy i decydentów politycznych. W związku z tym na szczeblu OECD, ONZ, Komisji Europejskiej i Eurostatu przedstawiono propozycje wskaźników służących lepszemu mierzeniu dobrostanu i dobrobytu na poziomie indywidualnym, zbiorowym lub krajowym. W 2015 r. ONZ przyjął cele zrównoważonego rozwoju, w ramach których określono 169 zadań i 200 wskaźników. W 2018 r. grupa ekspertów wysokiego szczebla OECD opublikowała dwa sprawozdania⁽⁶⁾, w których zaleciła skuteczniejszy pomiar dobrobytu poprzez poprawę istniejących wskaźników lub wprowadzenie nowych. EKES uważa, że państwa członkowskie powinny priorytetowo korzystać z niektórych wskaźników zaproponowanych przez ONZ, w zależności od ich uwarunkowań krajowych, i zachęca je do korzystania z propozycji zawartych w sprawozdaniach OECD dotyczących poprawy pomiaru dobrostanu i dobrobytu.

3.2. Niedawno europejscy partnerzy społeczni, a mianowicie BUSSINESSEUROPE, Europejska Konfederacja Związków Zawodowych (ETUC), Europejskie Centrum Pracodawców i Przedsiębiorstw Świadczących Usługi Publiczne oraz Usługi Świadczone w Interesie Ogólnym (SGI Europe) oraz Europejskie Stowarzyszenie Rzemiosła oraz Małych i Średnich Przedsiębiorstw (UEAPME), podpisały wspólny dokument⁽⁷⁾, w którym zaleciły stosowanie zestawu wskaźników uzupełniających PKB w dziedzinie społecznej, gospodarczej i środowiskowej. EKES podziela pogląd europejskich partnerów

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/economic-policy-making-beyond-gdp-introduction_pl

⁽⁵⁾ <https://zoe-institut.de/en/publication/a-compass-towards-2030>

⁽⁶⁾ OCDE, *Beyond GDP: Measuring what counts for economic and social performance*, OECD Publishing, Paryż, 2018 – <https://doi.org/10.1787/9789264307292-en>.

OCDE, *For Good Measure: Advancing Research on Well-Being Metrics Beyond GDP*, OECD Publishing, Paryż, 2018 – https://www.oecd-ilibrary.org/economics/for-good-measure_9789264307278-en.

⁽⁷⁾ <https://est.etuc.org/wp-content/uploads/2021/05/FINAL-BEYOND-GDP-SOCIAL-PARTNERS-EU.pdf>

społecznych na temat tego, że proponowanych 14 wskaźników jest odpowiednich do stworzenia tablicy wyników uzupełniającej PKB, która może być wykorzystywana do opracowywania strategii politycznych wspierających model zrównoważonego wzrostu.

3.3. Poczynając od 2011 r. EKES zaczął brać udział w debacie na szczeblu europejskim na temat wyjścia poza PKB. W związku z tym opracował szereg opinii⁽⁸⁾, w których zaproponował nowe wskaźniki pomiaru dobrostanu i dobrobytu, oraz przeprowadził badania w celu lepszego określenia czynników, które dają Europejczykom poczucie jakości i sensu życia. EKES uważa, że konieczne jest stworzenie nowych wskaźników, które nie tylko mierzą odporność gospodarczą w kategoriach zdolności dostosowawczych i transformacyjnych, ale także uwzględniają zasadę „nie pozostawiać nikogo na uboczu”.

3.4. Aby mieć pewność, że pozostawimy przyszłym pokoleniom planetę przynajmniej w tak samo dobrym stanie, w jakim jest ona dzisiaj, musimy przemyśleć obecny model gospodarczy, który opiera się na niekontrolowanej eksploatacji zasobów naturalnych. Nie ulega wątpliwości, że wzbudzająca coraz większe zainteresowanie gospodarka o obiegu zamkniętym zapewnia bardziej racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych. EKES proponuje zatem, by opracować zestaw wskaźników mających na celu lepsze informowanie decydentów politycznych, którzy dzięki temu będą mogli promować politykę rozwoju tego sektora. Na przykład informowanie o tym, ile materiałów pochodzących z zasobów naturalnych zawierają niektóre wyroby konsumpcyjne trwałego użytku, jaki jest średni okres ich wykorzystania i potencjalny wskaźnik odzysku wspomnianych materiałów, umożliwiłoby decydentom politycznym podejmowanie świadomych decyzji o tym, czy należy zainwestować w sektor recyklingu.

3.5. Komitet uważa, że sensownie byłoby sporządzić zwięzłą tablicę wyników w zakresie wskaźników wychodzących poza PKB, którą można by następnie włączyć do tablicy wyników dotyczącej Europejskiego Zielonego Ładu. Do stworzenia tej tablicy można by wykorzystać koncepcję ekonomii obywatelskiej dla UE do roku 2030 (ang. *EU Doughnut by 2030*), opracowaną przez niemiecki instytut ZOE. Tablica mogłaby mieć zastosowanie w procesie europejskiego zarządzania, pomagając w ocenie dokonanych postępów i w określaniu działań niezbędnych do osiągnięcia celów europejskiego semestru. Komitet sądzi, że proces europejskiego zarządzania powinien oprzeć się na nowej perspektywie, zorientowanej na dobrostan obywateli.

3.6. EKES zaleca, aby Komisja i państwa członkowskie wyznaczyły cele dla każdego ze wskaźników. W ten sposób można by wykorzystać koncepcję „odległości do celu”, aby lepiej monitorować i rozumieć poczynione postępy.

3.7. Unia Europejska wyznaczyła sobie ambitny cel w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu, jakim jest osiągnięcie neutralności do 2050 r. pod względem emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Oznacza to w szczególności, że należy ukierunkować inwestycje na działalność gospodarczą niemającą wpływu na środowisko. Komisja Europejska przedstawiła niedawno komunikat⁽⁹⁾ mający na celu ukierunkowanie finansowania na zrównoważoną działalność. EKES popiera tę inicjatywę Komisji i uważa za konieczne opracowanie zestawu wskaźników, które z jednej strony umożliwią monitorowanie procesu zazieleniania finansowania, z drugiej zaś wskazanie stopnia zazielenienia sektorów gospodarki. Zatem zapewniłyby one decydentom politycznym lepsze wytyczne odnośnie do planowania zachęt publicznych do prowadzenia zrównoważonej działalności. Mogą również stanowić ważne narzędzie monitorowania dla rządów państw członkowskich. Tego rodzaju monitorowanie jest konieczne ze względu na potrzebę kontrolowania tempa, w jakim ukierunkowuje się inwestycje na zrównoważone sektory. Jeśli bowiem inwestujemy zbyt wolno, istnieje ryzyko wyczerpania dostępnych zasobów przed pojawieniem się rozwiązań alternatywnych; może to doprowadzić do gwałtownego wzrostu cen, co miałoby dramatyczne skutki dla systemu gospodarczego. Z drugiej strony, jeśli będziemy działać zbyt szybko, ryzykujemy tym, że wiele sektorów zostanie pozbawionych wymaganych inwestycji, a tym samym spowodowaniu ulegnie działalność gospodarcza generująca zasoby niezbędne do inwestowania.

3.8. EKES uważa, że konieczne jest również dokonanie przeglądu istniejących wskaźników dotyczących przeciwdziałania zmianie klimatu, by móc lepiej monitorować dokonany postęp. Za przykład może tu posłużyć wskaźnik emisji gazów cieplarnianych. Emisje z niektórych sektorów, takich jak lotnictwo, nie są ujęte we wskaźniku opracowanym przez Eurostat. Należałoby też kilka wskaźników dostosować, aby lepiej odzwierciedlić cele Unii Europejskiej.

⁽⁸⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wyjść poza PKB: włączenie społeczeństwa obywatelskiego w proces wyboru wskaźników uzupełniających” (opinia z inicjatywy własnej (Dz.U. C 181 z 21.6.2012, s. 14.)

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Wzmocnienie koordynacji polityki gospodarczej w interesie stabilności, wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – Narzędzia na rzecz silniejszego zarządzania gospodarczego w UE”, COM(2010) 367 final (Dz.U. C 107 z 6.4.2011, s. 7).

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Więcej niż PKB – miary rozwoju zrównoważonego” (Dz.U. C 100 z 30.4.2009, s. 53).

⁽⁹⁾ COM(2021) 188 final – „Unijna systematyka dotycząca zrównoważonego rozwoju, sprawozdawczość przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, preferencje w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz obowiązki powiernicze: ukierunkowanie finansowania na Europejski Zielony Ład” (Dz.U. C 517 z 22.12.2021, s. 72).

3.9. Cyfryzacja i zazielenianie systemu gospodarczego wymagają przeprowadzenia znacznych zmian w różnych sektorach, zarówno pod względem ich wkładu w PKB, jak i zatrudnienia. Aby zmiany te były dokonywane przy jak najniższych kosztach społecznych, należy wprowadzić politykę ochrony siły roboczej, by zapewnić w średnio- i długoterminowej perspektywie sprawiedliwy podział potrzebnej pracy wśród aktywnej zawodowo ludności. Ponadto EKES uważa, zgodnie z propozycją europejskich partnerów społecznych, że konieczne jest opracowanie zestawu wskaźników dotyczących rokowań zbiorowych, które chroniłyby pracowników w ujęciu ogólnym, ale mogłyby również zapewnić i promować w programach kształcenia zawodowego niezbędne środki zapewniające mobilność pracowników, co jest konieczne w kontekście wyzwań związanych z transformacją gospodarki. Podobnie można by zapewnić sprawiedliwy podział pracy dostępnej w całej gospodarce dzięki wykorzystaniu inteligentnych programów organizacji czasu pracy, które mogą być negocjowane przez partnerów społecznych.

3.10. Znacząca transformacja systemu gospodarczego będzie możliwa jedynie przy wsparciu całego społeczeństwa. Dlatego niezbędne jest, by w trakcie całego tego trudnego procesu decydenci polityczni dysponowali, oprócz wskaźników statystycznych, ankietami i badaniami statystycznymi umożliwiającymi monitorowanie poziomu zrozumienia i akceptacji zmian przez społeczeństwo. EKES uważa, że konieczne jest przeprowadzenie nowych badań, w rodzaju Eurobarometru, by móc monitorować sposób postrzegania przez społeczeństwo zmian modelu gospodarczego. Państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny również wspierać opracowywanie inicjatyw służących lepszemu mierzeniu dobrostanu i analizie wpływu działalności gospodarczej na środowisko, np. takich jak inicjatywa podjęta przez niemiecki instytut badawczy ZOE, który opracował system wskaźników pod nazwą „ekonomia obwarzanka dla UE do roku 2030” (ang. *EU Doughnut by 2030*)⁽¹⁰⁾.

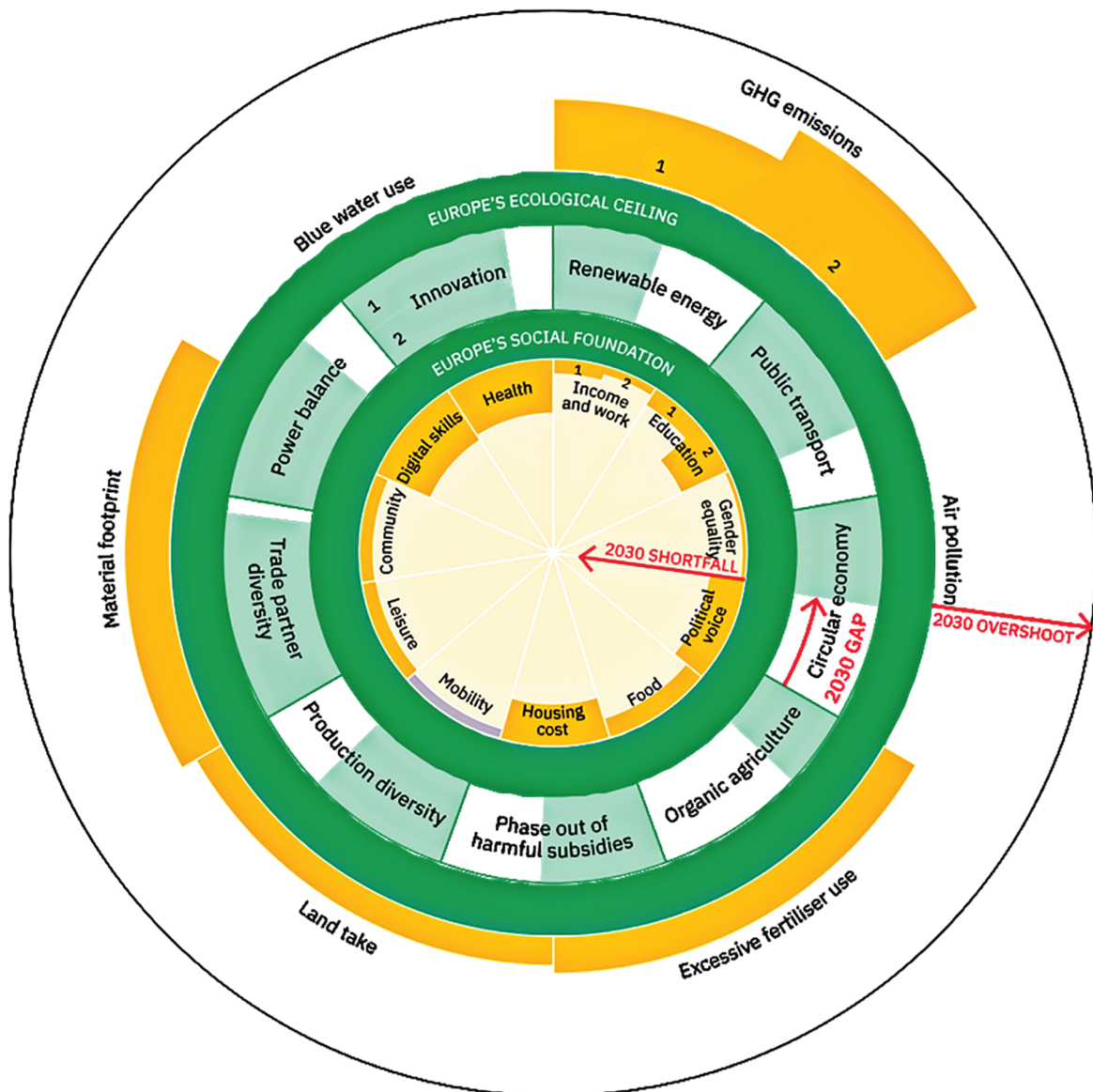
3.11. EKES uważa, że nieuniknione jest przejście od systemu gospodarczego, w którym główną siłą napędową był wzrost, do modelu bazującego na zrównoważonym rozwoju. Biorąc pod uwagę wielką złożoność tej transformacji i ogromne wyzwania, jakie się z nią wiążą, propozycje nowych wskaźników zawarte w niniejszej opinii stanowią oczywiście jedynie przykład możliwego podejścia do instrumentów pomiaru w dziedzinie społecznej, gospodarczej i środowiskowej.

Bruksela, dnia 8 grudnia 2021 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁰⁾ Sprawozdanie instytutu ZOE „A Compass towards 2030” (<https://zoe-institut.de/en/publication/a-compass-towards-2030/>).

ZAŁĄCZNIK

Ekonomia obwarzanka dla UE do roku 2030: wstępna analiza i prezentacja